

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 วิธีการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล 5 ปี โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (พ.ศ. 2545-2549) ครั้งนี้ได้ เป็นการศึกษาในประเด็นการรื้อฟื้นชุมชนหรือประชาคม (Community Rebuilding) ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของสังคม ที่จะนำไปสู่การก่อจิตสำนึกร่วมกัน มารวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือองค์กรไม่ว่าภาครัฐ ภาคเอกชน หรือประชาชน ในลักษณะเป็นหุ้นส่วนกัน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ภายใต้ระบบการจัดการที่มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย (Civic Network) ผู้วิจัยจำแนกวิธีการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท

1. การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการค้นคว้าเอกสาร หนังสือ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือราชการ และเอกสารต่างๆ ของทางราชการ ที่เกี่ยวข้อง

2. การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามในพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร กลุ่มตัวอย่างโดยตรงได้แก่ ประธานชุมชน สมาชิกชุมชนในเขตเทศบาล นายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ สมาชิกเทศบาล ปลัดเทศบาล หัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยวิธีออกแบบสอบถามและโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ในการศึกษาเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล 5 ปี โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ (พ.ศ.2545-2549) มีขอบเขตและประเด็นการศึกษา โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาวิจัยทุกชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งปัจจุบันเทศบาลนครเชียงใหม่ มีพื้นที่ 40 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 14 ตำบล รวม 70 ชุมชน ประกอบด้วย-

ตำบลป่าตัน, ตำบลช้างม้อย, ตำบลศรีภูมิ, ตำบลวัดเกต, ตำบลหนองป่าครั่ง, ตำบลท่าศาลา, ตำบลหนองหอย, ตำบลฟ้าฮ่าม, ตำบลหายยา, ตำบลช้างคลาน, ตำบลป่าแดด, ตำบลพระสิงห์, ตำบลสุเทพ, ตำบลช้างเผือก

เทศบาลนครเชียงใหม่ แบ่งการทำงานเป็น 4 แขวง แต่ละแขวงมีชุมชนต่างๆ ตั้งอยู่ดังนี้.-

1. แขวงนครพิงค์ (มีชุมชนทั้งหมด 17 ชุมชน) ประกอบด้วย.-

- ชุมชนบ้านท่อ	- ชุมชนป่าเป้า
- ชุมชนแม่หยวก	- ชุมชนท่าช้าง
- ชุมชนเมืองลี้	- ชุมชนศรีลานนา
- ชุมชนศรีมงคล	- ชุมชนป่าแพ่ง – วังสิงห์คำ
- ชุมชนป่าตัน	- ชุมชนเชียงยืน
- ชุมชนหมู่บ้านเทียมพร	- ชุมชนหมู่บ้านอนุอารี
- ชุมชนพัฒนาบ้านกู่เต้า	- ชุมชนช่วงสิงห์พัฒนา
- ชุมชนเชียงมั่น	- ชุมชนวัดชมพูข้างม่อย
- ชุมชนวัดเซตวัน	

2. แขวงกาวิละ (มีชุมชนทั้งหมด 21 ชุมชน) ประกอบด้วย.-

- ชุมชนเมืองกาย	- ชุมชนท่าสะอาด
- ชุมชนหนองเส็ง	- ชุมชนต้นขาม
- ชุมชนหนองประทีป	- ชุมชนหนองหอย
- ชุมชนบ้านแพะ	- ชุมชน 12 สิงหาคม
- ชุมชนรถไฟ	- ชุมชนวัดกู่คำ
- ชุมชนศรีสร้อยทรายมูล	- ชุมชนเมืองสาทรหลวง
- ชุมชนเมืองสาทรน้อย	- ชุมชนใจแก้ว
- ชุมชนชนสงฆ์ ซอย 9	- ชุมชนเคหะชุมชน
- ชุมชนศรีปิ่นครีว	- ชุมชนบ้านเด่น
- ชุมชนบ้านใหม่	- ชุมชนหนองป่าครั่ง
- ชุมชนวัดเกต	

3. แขวงเม็ງราย (มีชุมชนทั้งหมด 19 ชุมชน) ประกอบด้วย.-

- ชุมชนระแงง	- ชุมชนทิพย์เนตร
- ชุมชนฟ้าใหม่ประตูก้อม	- ชุมชนศรีท้าวหัวฝาย
- ชุมชนแม่จิง	- ชุมชน 5 ธันวาคม
- ชุมชนลอยเคราะห์	- ชุมชนป่าพร้าวนอก
- ชุมชนกำแพงงาม	- ชุมชนศาลาแดง
- ชุมชนวัดธาตุคำ	- ชุมชนวัดดาวดิงษ์

- ชุมชนวัดนันทาราม
- ชุมชนหมื่นสารบ้านวัวลาย
- ชุมชนพวกเป็ยร่วมใจพัฒนา
- ชุมชนช่างฆ้อง
- ชุมชนวัดศรีปิงเมือง
- ชุมชนวัดศรีสุพรรณ
- ชุมชนชัยมงคลบ้านเม็ง

4. แวงศรีวิชัย (มีชุมชนทั้งหมด 13 ชุมชน) ประกอบด้วย.-

- ชุมชนสวนดอก
- ชุมชนศรีวิชัย
- ชุมชนวัดโลกโมรี
- ชุมชนช่างแต้ม
- ชุมชนสามัคคีพัฒนา
- ชุมชนป่าห้า
- ชุมชนเอราวัณ ซอย 4
- ชุมชนกุปูลูน
- ชุมชนแจ่งหัวลิน
- ชุมชนอินทนิล
- ชุมชนทานตะวัน
- ชุมชนบวกดาค
- ชุมชนหมื่นเงินกอง
- ชุมชนพวกแต้ม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชน จำนวน 140 คนจาก ชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ 70 ชุมชน ประชากรในการวิจัยประกอบด้วย คณะกรรมการชุมชน ชุมชนละ 15 คน รวม 70 ชุมชน รวมทั้งสิ้น 1,050 คน ในการวิจัยครั้งนี้ ได้สุ่มตัวอย่างชุมชนละ 2 ตัวอย่าง ดังนี้

1. ประธานชุมชน	70 คน
2. กรรมการชุมชน	70 คน
รวมทั้งสิ้น	140 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ (โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก) รวม 10 ตัวอย่างประกอบด้วย

1. นายกเทศมนตรีเทศบาลนครเชียงใหม่
2. ปลัดเทศบาลนครเชียงใหม่
3. หัวหน้าส่วนราชการ
4. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 แบบคือ

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

แบบสอบถามในการศึกษาวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนผลการ
ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด (Close Ended) และคำถามแบบ
ปลายเปิด (Open Ended) เพื่อแสดงทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างด้วยวิธีการ
สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถาม ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่ม
ตัวอย่างในวันประชุมประจำเดือนของชุมชน กรอกแล้วรื้อคืนในวันนั้น

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว จากกลุ่มตัวอย่าง คือ
นายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ ปลัดเทศบาล หัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการสนับสนุนการ
จัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตามวันและเวลาที่นัดหมาย ณ ที่ทำงานของกลุ่มตัวอย่าง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้แบบ
โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มาใช้ประมวลผลข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน

วิธีการให้คะแนน

แบบสอบถามประกอบด้วยคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) เพื่อให้
คะแนนตามหลักของ Likert Scale ให้คะแนนในคำถามแต่ละข้อดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

เห็นด้วยมาก ให้ 4 คะแนน

เห็นด้วยปานกลาง ให้ 3 คะแนน

เห็นด้วยน้อย ให้ 2 คะแนน

เห็นด้วยน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

การแปลค่าช่วงคะแนนใช้ โดยมีเกณฑ์ในการแปลค่าดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 เห็นด้วยน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 เห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 เห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 เห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 เห็นด้วยมากที่สุด

เกณฑ์ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ใช้ข้อมูลแบบสอบถามผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลนคร เชียงใหม่ต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนของตนเอง ถ้าคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับ มากกว่า 3.41 ขึ้นไป หรือมีระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยอยู่ในระดับ มาก ถือว่ายอมรับสมมติฐาน แต่ถ้าระดับ คะแนนเฉลี่ยรวมต่ำกว่า 3.41 หรือมีระดับความคิดเห็นที่เห็น ด้วยอยู่ในระดับ น้อย ถือว่าปฏิเสธสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ใช้วิธีการประมวลความคิดเห็น และทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามใน 3 ประเด็นหลัก คือ

1. ทัศนคติต่อแผนพัฒนารูปแบบเดิมที่จัดทำโดยภาครัฐกับรูปแบบใหม่ที่ให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน
2. ความคิดเห็นที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนคร เชียงใหม่ (พ.ศ. 2545-2549)
3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วม